

Jak plynul čas podle hodinek

Můj studijní obor na univerzitě byla jemná mechanika a optika – a jeho součástí byly také základy hodinářství. Kromě každodenní potřeby (dojížděl jsem do školy autobusem) byly náramkové hodinky předmětem mého obdivu a zájmu jako dokonalý výtvar lidského umu. Až mnohem později jsem si uvědomil, že podle nich se dají docela dobře určit etapy mého života.

V době světové války jsme bydleli blízko rodičů mé maminky, a tam jsem přišel poprvé do kontaktu s hodinkami: dědeček měl velké „cibule“, které mi jednou jako malému capartovi (byly mi necelé tři roky) půjčil na hraní – a dal je dohromady až po válce se značnou námahou šikovný hodinář! Dnes už jsou dávno neopravitelné a mám je na památku jako historickou raritu – jsou staré kolem osmdesáti let a mají dvojité stříbrný plášť, po jehož otevření je možno pozorovat strojek, osazený patnácti ložiskovými kameny. Celou událost znám pochopitelně jen z vyprávění mé maminky.

Na další etapu se pamatuji jen matně: bylo to asi tři roky po válce, kdy můj tatínek získal švýcarské hodinky „cortébertky“ – potřeboval k tomu poukaz (!) a známost s hodinářem, který je (pravděpodobně „protekčně“) obstaral. Musely být asi dosti drahé, ale byly překrásné: černý matný ciferník se svítícími značkami a ručičkami. Pětadvacet let nato, po tatínkově smrti, je ještě dlouho nosila má nejmladší sestra. Nic bližšího o nich už si nepamatuji – co taky šestiletého kluka zajímalo!

Když jsem začal dojíždět do školy – gymnázia (tehdy JSS), vyvstala potřeba mít hodinky, abych došel vždy včas na autobus. Tenkrát ještě byly náramkové hodinky věc vzácná a hlavně drahá; tuzemská výroba neexistovala. Problém vyřešila má babička, která vlastnila z dob svého mládí malé dámské kapesní hodinky, spíše šperk – byly ve zlatém pouzdře. Do pouzdra přizpůsobeného k nošení na ruce jej vsadil vesnický hodinář a materiál původního pouzdra posloužil tatínkovi na výrobu zlatých zubů. Hodinky nebyly příliš přesné, ručičky se seřizovaly po stisknutí miniaturního tlačítka vedle natahovací korunky – ale nemohl jsem se vmlouvat, že jsem nevěděl, kolik je hodin a příslušný autobus jsem téměř vždycky stihnul.

Po čtvrtstoletí „věrnosti v povolání“ dostal můj tatínek od podniku hodinky, opět švýcarské, značky Valory, s vyrytým věnováním – ale ty byly kupodivu velmi nekvalitní a nepřesné a žádný hodinář si s nimi nevěděl rady. Po tatínkově smrti jsem je dostal na památku a mám je dodnes, ale nepřesné jsou stále.

Jako student olomoucké univerzity jsem se už styděl za hodinky pochybného původu, což na nich bylo vidět a velmi nepřesné, což na nich vidět nebylo. Tenkrát byl tuzemský trh zaplaven poměrně levnými a kvalitními hodinkami sovětské výroby, a tak jsem si pořídil „Kirovskije“. Zpočátku byly jakž-takž přesné a když jsem se ve škole dozvěděl, že kalkulovaná životnost mechanických hodinek je pět let, otevřel jsem je (to už jsem pracoval v Tesle a měl jsem k dispozici mikroskop) – a zjistil, že hodinky mají sice udávaný počet ložiskových kamenů, ale čípky ozubených koleček, které se v nich otáčejí, jsou už tak vyběhané, že mají velikou vůli, takže hodinky fungují nerovnoměrně.

Už při přednáškách „Základy hodinářství“ jsme se dozvěděli, že naše republika je asi sedmým státem na světě, který vyrábí vlastní náramkové hodinky. Dokonce jsme absolvovali exkurzi v Novém Městě nad Metují, kde se primky vyráběly. Byly tenkrát velmi populární a vcelku levné, takže jsem k třicátým narozeninám dostal tehdy největší „šlágr“ - hodinky Prim Sport, které byly vodotěsné a s ručičkami stále svítícími díky pokrytí radioaktivní látkou. Byly velmi

elegantní a dlouho jsem se z nich těšil, i když mi na zápěstí pod nimi vyrostlo jakési „mateřské znaménko“ (zřejmě důsledek nebezpečného radioaktivního záření, jak jsem se kdesi dočetl), které mám dodnes.

Ale to už byly na obzoru „digitálky“ – první si přivezli kolegové z Bulharska(!) – hrozně jsem jim je záviděl. Na podnikové rekreaci v NDR jsem ve Stralsundu uviděl první digitálky NDR značky Ruhla; náš průvodce mi na ně půjčil a tajně, neboť se to nesmělo, jsem je celý šťastný přivezl domů. Pochopitelně byly mnohem přesnější, než hodinky mechanické, ukazovaly datum a den v týdnu a měly dvoje stopky – zkrátka zázrak mikroelektroniky! Až po letech, kdy jsem byl služebně v NDR a vyměňovali mi u nich podřené pouzdro a sklíčko, mi bylo řečeno: „Važte si jich, mají ještě originální japonský strojek!“

S těmito hodinkami je spojena ještě jedna půvabná historka: Po příjezdu do Eisenachu, kde jsme byli s kolegou ubytováni, a odkud nás vozilo denně auto do továrny (patřila do kombinátu Ruhla) jsem se ptal, zdali by mi pouzdro hodinek vyměnili, mi bylo řečeno, že se zeptají, jestli se dá nové pouzdro najít. Poslední den našeho pobytu si ode mne hodinky vzali, že mi pouzdro vymění. Jednání už skončilo, ale hodinky nikde. Poslední bod bylo pozvání na závěrečnou večeři na hradě Wartburg, kam nás zase auto od našeho hotelu odveze – a hodinky nikde! Už-už jsme odjížděli, když mi hodinky strčili do okýnka u auta. Na večeři na hradě jsem pronesl závěrečný projev, němečtí kolegové poděkovali za vzornou spolupráci – a oba jsme dostali krásné hodinky jako pozornost podniku! Hodinky byly krásné, přesné, jednalo se však zřejmě o nějaké prototypy, jaké jsem v obchodě nikdy neviděl, a když se v nich zlomila jakási pružinka, byly neopravitelné.

A na pořadu dne byly digitálky, zejména dámské, pašované vietnamskými obchodníky, kteří s nabídkou přicházeli až na pracoviště. Neměly však dlouhou životnost, zvláště materiál elektrických kontaktů byl zřejmě „ošizený“, takže brzy přestávaly fungovat. Ale elegantní, to tedy byly!

Já jsem se tehdy „zamiloval“ do hodinek kombinovaných, které měly na ciferníku ručičky i displej; ten ukazoval obvykle den v týdnu, datum nebo údaj stopek – kupodivu i takto vybavené hodinky byly ošizené, co se materiálů týče – např. pouzdro bylo tence chromované, takže bylo brzy poleptané od potu. Jednalo se i o výrobky docela solidních (japonských) firem!

Až jsem ve výloze hodinářského obchodu v Ostravě uviděl takovéto kombinované hodinky, které vypadaly jako pozlacené včetně náramku. Navíc se na nich skvělo jméno výrobce „Pierre Helvet“, což jako by poukazovalo na švýcarský původ, jednak monogram byl stejný jako mám já sám. Navíc nebyly úplně levné, takže jsem si myslel, že budou dosti solidní. A tak jsem si je přál pod stromeček, kde jsem je skutečně našel. Po nějaké době přestaly fungovat, ale obchod, kde byly koupeny, už neexistoval – co teď? V jiném hodinářství jsem se dozvěděl, že se hodinky vyrábí v Olomouci, a tak jsem se tam rozjel. Hodinky mi skutečně – a zadarmo, v rámci záruky – opravili; přitom jsem se dozvěděl, jak „továrna“ ve vile za soudem funguje: několik zaučených dělníků hodinky montuje ze součástek, dovážených z celého světa – od Finska po Japonsko !! Sám majitel se „švýcarským“ jménem se v Olomouci téměř nevyskytuje!

Po dvou opravách hodinky fungovaly ještě asi dva roky, a tak mi Ježíšek nadělil hodinky další, které jsem si sám vybral – a konečně se zdá, že mám ty „pravé“ – zatím jdou s téměř absolutní přesností, materiál pouzdra odolává mému potu, chodím s nimi i plavat, neboť jsou

vodotěsné a mám z nich velkou radost! Mají spoustu všelijakých funkcí, ručičky poskakují ve dvacetivteřinových intervalech, místo vteřinové ručičky mají pohybující se displej a velice příjemné osvětlení pro odečítání v noci – zkrátka technika jednadvacátého století ! – Jen občas musím nahlédnout do návodu k použití, neboť už nemám tak břítkou paměť, jak ovládat všechny ty vymoženosti !